

PROLOGELE DE LA OHRIDA

Viețile Sfinților însoțite de
Cântări, Cugetări, Luări aminte și Predici pentru
fiecare zi a anului

Vol. I
ianuarie - iunie

Traducere de Andreea Stănciulescu

Carte tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

EDITURA EGYMENITA

2010

IANUARIE

1 IANUARIE

1. Tăierea-Împrejur a Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos

În ziua a opta după nașterea Sa, dumnezeiescul Prunc a fost adus la Templu și tăiat împrejur, după Legea ce era în Israel din vremea lui Avraam. Cu prilejul acesta I s-a dat numele Iisus, nume pe care Arhanghelul Gavriil l-a vestit Preasfintei Fecioare Maria. Tăierea-Împrejur din Vechiul Testament a fost preînchipuirea botezului din Noul Testament. Tăierea-Împrejur a Domnului nostru vădește că El a primit cu adevărat asupra Sa trupul omenesc și nu doar o închipuire a lui, după cum au învățat mai târziu ereticii despre Dânsul. Domnul nostru a primit tăierea împrejur încă și pentru aceea că voia să împlinească toată Legea, pe care El Însuși a dat-o prin prooroci și drepti. Împlinind Legea scrisă, El a înlocuit-o cu Botezul în Biserica Sa cea Sfântă, după cum s-a propovăduit de către Apostolul Pavel: *Că în Hristos Iisus nici tăierea-împrejur nu este ceva, nici netăierea-împrejur, ci făptura cea nouă* (Galateni 6:15). (În calendarul liturgic al Bisericii, acest Praznic al Tăierii-Împrejur a Domnului nu are nici înainte-prăznuire, nici odovanie.)

2. Sfântul Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei

Vasile s-a născut în vremea domniei Împăratului Constantin. Pe când nu era încă botezat, a viețuit cincisprezece ani în Atena, unde a deprins filosofia, retorica, astronomia și toate celelalte științe lumești ale vremii sale. Tovarășii săi erau Grigorie Teologul și Iulian, împăratul apostat de mai târziu. La anii vârstniciei sale a primit botezul în râul Iordan

împreună cu Ebulios, dascălul său de mai înainte. Sfântul Vasile a fost Episcop al Cezareei Capadociei vreme de aproape zece ani și și-a săvârșit viața cea pământească după cincizeci de ani de la nașterea sa. A fost un mare apărător al Ortodoxiei, minunată făclie de curăție duhovnicească, râvnitor al viețuirii de închinare, mare cuget teologic și un mare ziditor și stâlp al Bisericii lui Dumnezeu. Sfântul Vasile și-a agonisit după vrednicie numirea de " Mare". În slujbele bisericești se găsește despre dânsul ca despre "albina Bisericii lui Hristos, care celor credincioși le adună miere și cu acul său înțeapă pe eretici". S-au păstrat multe din scrierile acestui Părinte al Bisericii: scrieri teologice, apologetice, ascetice și canonice, precum și Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie ce-i poartă numele. Această Dumnezeiască Liturghie se slujește de zece ori pe an: la Întâi Ianuarie, ziua de prăznuire a Sfântului, în ajunul Nașterii Domnului nostru, în ajunul Botezului Domnului, în toate Duminicile Marelui Post, mai puțin în Duminica Floriilor, în Sfânta și Marea Joi, în Marea și Sfânta Sâmbătă a Paștilor. Sfântul Vasile a adormit în pace la 1 ianuarie, în anul 379 și s-a strămutat în Împărăția Cerurilor.

CÂNTARE DE LAUDĂ

la Tăierea Împrejur a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și la Praznicul Sfântului Vasile cel Mare

O, Tu, Cel Ce Legea ai dat lumii și omului,
 Tu, de Lege Dăătorule, smeritu-Te-ai sub Lege.
 Celorlalti cu tărie Legea ai poruncit,
 Iar Tu de bună voie Legii Te-ai smerit.
 Drept aceea, a opta zi tăierea împrejur cea după trup ai primit.
 Împlinind Legea, în locul ei Legea cea Nouă ai dăruit:
 Duhovniceasca tăiere împrejur în locul celei trupesti s-a rânduie,
 Ca să tăiem patimile cele necurate dinlăuntrul nostru
 Și cu un cuget curat la Tine să privim.
 Pentru ca în duh să tăiem și să asuprim voia trupului
 Și cu duhul să împlinim voia Ta, O, Mântuitorule!
 Sfinții deprins-au duhovniceasca tăiere împrejur
 Și pilda lor de foc moștenire ne-au lăsat.
 Vasile cel minunat, ca o rază de lumină,

Toate noroadele această tăiere împrejur le-a învățat.

Vasile, marele Tău slujitor, fie lăudat.

Mare a fost, că s-a smerit și s-a tăgăduit pe sine înaintea Ta,

Drept aceea mare s-a făcut și „ Mare” a rămas.

CUGETARE

De ce avem trebuință să ascultăm de Biserică, și nu de un om ce cugetă împotriva Bisericii, chiar dacă pare a fi socotit cel mai mare cuge-tător? Pentru că Biserica a fost zidită de Domnul nostru Iisus Hristos și este cârmuită de suflarea Duhului lui Dumnezeu. Pentru că Biserica este tărâmul sfințeniei, o dumbravă răsădită cu pomi roditori. De se ridică cineva împotriva acestui tărâm al sfințeniei, înseamnă că unul ca acesta este lipsit de sfințenie. Și atunci de ce să ascultăm de el? „Biserica este un staul”, spune preaînțeleptul Ioan Gură de Aur. „Dacă ești înlăuntrul său, lupul nu intră. Dar de pleci dintr-însul, atunci fiarele îți vor lua urma. Nu te depărta de Biserică! Nu este nimic mai de preț decât Biserica. Biserica este nădejdea ta. Biserica este mântuirea ta. Biserica este mai înaltă decât cerurile. Biserica este mai tare ca stânca. Biserica este mai încăpătoare decât lumea. Biserica nu îmbătrânește niciodată, ci pururi se înnoiește.”

LUARE AMINTE

La praznicul Tăierii Împrejur a Domnului nostru Iisus Hristos, să luăm aminte la:

1. Slava Sa din Împărăția cea Cerească, unde Heruvimii slujesc Lui cu frică și cutremur;
2. Pogorârea și smerirea Sa în săvârșirea tăierii împrejur, rânduită numai pentru cei păcătoși;
3. Însăși inima mea: cât de deplin am tăiat-o împrejur de cugetele cele păcătoase, de obiceiurile cele rele și de patimi?

PREDICĂ

despre cum trebuie să ne depărtăm de la rău și să facem binele

Ferește-te de rău și fă binele!

(Psalmul 34:15)

Prin graiurile acestea sunt înfățișate toate străduințele prin care trebuie să ne ostenim aici pe pământ și în pământ, adică pe acest pământ materialnic și în trupul acesta văzut. Și care este osteneala noastră? Aceea de a împlini două lucrări: mai întâi să ocolim răul și, a doua, să facem bine. Cât despre ce este bine și ce este rău, despre aceasta cugetul nostru nu ne grăiește deplin și limpede, pentru că este întunecat de păcat. Dar învățătura lui Hristos ne grăiește deplin și limpede ce este bine și ce este rău.

Fraților, ce lucru cere de la noi Domnul nostru? Ne cere ca, după cum jertfelnicele noastre sunt îndreptate pururea spre răsărit, tot așa și sufletele noastre să se întoarcă spre bine. Ne cere să lăsăm răul înapoia noastră, să-l lăsăm în umbră, să-l lepădăm în adâncul uitării, să-l aruncăm în întunecimea trecutului. Și an după an, zi după zi, să ne îndreptăm către bine, să cugetăm binele, să râvnim binele, să grăim despre bine, să facem binele. Domnul caută ziditori, iar nu surpători. Acela care zidește binele, prin însuși lucrul acesta surpă răul. Iar cel ce dă înapoi de la surparea răului uită degrabă în ce chip se zidește binele și se preschimbă într-un rău-făcător.

Ne învață pe noi Apostolul lui Hristos: *Urâți ce este rău, lipiți-vă de ce este bine.* (Romani 12:9) Urâți răul, dar nu urâți pe omul ce făptuiește răul, ca unul ce este bolnav. Tămăduiește, de poți, pe cel bolnav, dar nu-l ucide cu ura ta! Lipește-te de bine și numai de bine, căci binele este de la Dumnezeu și Dumnezeu este vistieria a tot binele.

O, Bunule și Atotmilostive Doamne, învață-ne pe noi să ne întoarcem de la rău și să facem binele, spre slava Ta și spre mântuirea noastră!

Ție se cuvine slava și mulțumirea în veci. Amin.

2 IANUARIE

1. Pomenirea Sfântului Silvestru, Episcopul Romei

Sfântul Silvestru s-a născut la Roma și a deprins foarte de tânăr înțelepciunea cea lumească și credința în Hristos. Viața și-o călăuzea pururi după poruncile Evangheliei. A cules mult folos din învățăturile preotului Timotei, la a cărui moarte pentru mărturisirea credinței Sfântul Silvestru însuși a fost de față. Luând seama la pilda bărbăteștii jertfe a dascălului său, toată viața sa a fost insuflat de râvna aceasta. Ajungând episcop al Romei la vârsta de treizeci de ani, a schimbat anumite obiceiuri din viața creștinilor. De pildă, a desființat postul din ziua sâmbetei, ce era păzit de mulți creștini în vremea aceea și a poruncit să se postească doar în Marea și Sfânta Sâmbătă, asemenea și în sâmbetele ce cad în posturile de peste an. Prin rugăciunile și minunile sale, Sfântul Silvestru i-a adus la adevărata credință și mai apoi la botez pe Împăratul Constantin cel Mare și pe maica sa Elena. S-a aflat împreună cu Împărăteasa Elena la aflarea Lemnului Sfintei Cruci. Sfântul Silvestru a cărmuit Biserica lui Hristos vreme de douăzeci de ani. Și-a sfârșit în chip cuvios viața cea pământească și s-a strămutat în Împărăția Cerurilor.

2. Pomenirea Sfântului Cuvios Serafim de Sarov

Sfântul Serafim a fost unul dintre cei mai mari nevoitori ruși, îmbelșugat în darul mai-înainte-vederii și făcător de minuni. S-a născut în anul 1759 și s-a săvârșit în anul 1833. Sfântul Serafim a strălucit prin marea sa smerenie. În vreme ce toată lumea îl lăuda, el se numea pe sine „sărmanul Serafim”.

3. Sfânta Teodota

Sfânta Teodota a fost maica Sfinților frați Cosma și Damian, Doctori fără de arginți și făcători de minuni. Teodota a dus o viață plăcută lui Dumnezeu și într-o astfel de viață și-a crescut și feciorii.

4. Pomenirea Sfântului Cuvios Amona

Respect pentru oameni și cărți

Sfântul Amona a fost un mare nevoitor din secolul al cincilea. El a fost starețul Mănăstirii Tabenisiotoilor din Egiptul de Sus. Sub povățuirea sa duceau viață de nevoință trei mii de monahi. Era dăruit cu darurile cele preabogate ale facerii de minuni și înainte-vederii. Atunci când un monah i-a cerut odată povață, el i-a spus: „Poartă-te asemenea unui osândit în temniță și ca acela întreabă neîncetat cu cutremur: oare când va veni Judecătorul?”

CÂNTARE DE LAUDĂ la Sfântul Silvestru, Episcopul Romei

O, Doamne Preaminunate, minunat ești întru sfinții Tăi!
Mare și Milostiv Te arăți Tu întru sfinții Tăi!

Asemenea soarelui printre stele, așa strălucești Tu întru sfinții Tăi.

Dat-ai tărie celor smeriți, până la Rai îi înalți pe dânșii.

Pe cei simpli înțelepți i-ai făcut, iar pe cei înțelepți îi rușinezi printr-înșii.

Tu mângâi cu blândețe pe cei urgisiți și cu Raiul hrănești pe cei flămânzi.

Ai în mâna Ta felurime de sfinți;

Primit-ai la Tine sfinți și tineri, și vârstnici, dintru toate semințiile,

Fără a căuta nici fața, nici slava, primit-ai pe cel din urmă ca pe cel dintâi,

Curățiti de păcat, plini de roada bunătății,

Suflete alese, făcându-se laolaltă frați Hristosului Tău.

Pe aceștia sfinți ai Tăi îi numești.

Tu pe tot omul la sfințenie îl chemi

Și curățești pe tot cel ce-Ți răspunde,

Spălându-l de păcatele lui, albindu-l ca lâna.

Întru dânșii toate cerurile se veselesc dimpreună cu Tine.

Asemenea lor a fost Sfântul Silvestru și întru dânsul Te veselești.

Și printr-însul și nouă blagoslovenie ne dăruiești.

CUGETARE

Ce răspuns vom da celor ce spun că nu se potrivește înțelepciunii noastre a-L socoti pe Hristos drept Făcător de minuni? Răspunsul este simplu: află-ți tu locul întru înțelepciunea Sa. Toată veșnicia și toată curgerea vremii încapă întru înțelepciunea Sa, drept aceea și tu, de voiești, îți poți afla locul într-însa. Dacă butoiul nu poate încăpea într-un degetar, degetarul poate încăpea într-un butoi. Sfântul Clement Alexandrinul spune: „Înțelepții sunt prunci până când devin bărbați prin Hristos. Căci adevărul nu stă nicidecum numai în cugetare.” Hristos a venit să îndrepteze pe om și înțelepciunea sa. El este Cuvântul și Înțelepciunea noastră. Drept aceea noi trebuie să ne îndreptăm mintea după Dânsul, și nu El după noi. El este Cel Ce îndreptează mintea noastră. Nu soarele se potrivește după ceasul nostru, ci ceasul nostru se potrivește după soare.

LUARE AMINTE

Să luăm aminte la Iisus Domnul nostru, Cuvântul cel dumnezeiesc:

1. Cum Dumnezeu Cel în Treime a zidit toate prin Cuvântul Său, adică prin Hristos Domnul;
2. Cât de fără de minte este tot omul care se depărtează de Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, iar într-un astfel de om nu Se află Hristos.

PREDICĂ despre trufie

*Mai înainte de surpare merge semeția și naintea căderii cugetul cel trufaș.
(Pildele lui Solomon 16:19)*

Din toate câte sunt în cele patru colțuri ale lumii, ce lucru ne poate face să ne trufim, o, omule muritor, fără numai deșertăciunile și amăgirile drăcești? Oare nu goi și sărmani am intrat în lumea aceasta și nu tot astfel vom ieși dintru ea? Oare nu cu împrumut am luat tot ce avem? Și la moartea noastră, oare nu vom da totul înapoi? O, de câte ori nu

s-au grăit acestea și au fost trecute cu vederea? Sfântul Apostol grăiește: *Că nimic nu am adus în lume și este limpede că nici a scoate ceva nu putem.* (I Timotei 6:7) Și atunci când aducem jertfă lui Dumnezeu din pâinea cea de toate zilele și din vin, spunem: „Ale Tale dintru ale Tale Ție aducem.” (Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur). Căci nimic din ce avem în lumea aceasta nu este al nostru, nici măcar o fărâmă de pâine sau o picătură de vin, nu este nimic care să nu fie de la Dumnezeu. Cu adevărat, trufia este fiica prostiei, fiica minții celei întunecate, născută din împreunările cele ticăloase cu dracii.

Trufia este fereastra deschisă pe care își iau zborul afară toate vredniciile și faptele noastre bune. Nimic nu ne face mai deșerți în fața oamenilor și mai netrebnici înaintea lui Dumnezeu decât trufia. Dacă Domnul nu Se trufește, pentru ce ne-am trufi noi? Cine se cuvine a se mândri fără numai Domnul, Cel Ce a zidit lumea și o ține cu puterea Sa? Însă El S-a smerit pe Sine ca un rob, rob a toată lumea, rob până la moarte, și încă moarte pe Cruce!

O, smerite Doamne, arde sămânța cea drăcească a mândriei din sufletele noastre cu văpaia Duhului Tău Celui Sfânt și seamănă într-însele sămânța cea aleasă a smereniei și a îndelungii răbdări.

Ție Se cuvine slava și mulțumirea în veci. Amin.

3 IANUARIE

1. Pomenirea Sfântului Proroc Maleahi

După rânduirea vremii, Maleahi a fost ultimul proroc al Vechiului Testament. S-a născut după întoarcerea evreilor din robia babilonică din anul 538 înainte de Hristos. El era neînchipuit de frumos la chip. Potrivit datinii, oamenii îl socoteau înger, fie din pricina frumuseții sale celei din afară, fie pentru curăția cea sufletească, fie chiar pentru apropierea dintre dânsul și un înger al lui Dumnezeu. Căci grăia adesea față către față cu un înger. Când se petrecea aceasta, ceilalți auzeau glasul îngerului, dar, nefiind vrednici, fața lui nu puteau să o vadă. Tânărul Maleahi proorocea ceea ce-i grăia lui îngerul. El striga împotriva lui Israel

celui nemulțumitor și împotriva preoților celor nelegiuiți. Cu cinci sute de ani înainte de Hristos, Maleahi a proorocit limpede despre venirea și lucrarea Sfântului Ioan Botezătorul (Maleahi 3:1). Dar mai cu seamă el este proorocul zilei Înfricoșatei Judecăți. A trecut la Domnul încă de tânăr. După dânsul nu au mai fost prooroci în Israel până la Sfântul Ioan Botezătorul.

2. Pomenirea Sfântului Mucenic Gordie

Gordie s-a născut în Cezareea Capadociei. Era sutaș în oastea romană în vremea domniei Împăratului Licinius. Atunci când s-a pornit grozava prigoană împotriva creștinilor, Gordie a lăsat oastea și cinstea ostășească și s-a retras în pustia Sinaiului. Singur pe Muntele Horeb, Gordie petrecea în rugăciune și cugetare la tainele cele cerești și cele pământești. Cugeta mai vârtos la deșertăciunea și nimicnicia tuturor acelor lucruri pentru care se zdrobesc și se luptă oamenii pe pământ, iar mai pe urmă s-a umplut de râvna de a muri pentru Hristos și a trece la viața cea veșnică și nestricăcioasă. Aprinzându-se de râvna aceasta, s-a pogorât în cetate în vremea unor întreceri și jocuri păgânești. Gordie s-a înfățișat înaintea ighemonului cetății, mărturisind că este creștin. Zadarnic a încercat ighemonul să-l abată de la credință prin lingușeli și amenințări. Gordie a rămas neclătinat și tare asemenea diamantului, grăind: „Oare nu este adevărată nebunie să plătească cineva cu viața aceasta scurtă o viață de veșnice munci și pieire sufletească?” Osândit fiind la moarte, s-a grăbit cu bucurie spre locul de tăiere și le grăia pe cale chinuitorilor despre slăvita și dulce învățătură a lui Hristos. Cu numele lui Hristos pe buze, Gordie și-a dat trupul cel tânăr sabiei, iar sufletul său drept în mâna lui Dumnezeu, la anul 320.

3. Pomenirea Sfintei Genoveva

Sfânta Genoveva este ocrotitoarea Cetății Parisului. Prin post, prin rugăciune și milostenii s-a învrednicit de Împărăția lui Dumnezeu și s-a mutat la Hristos la 3 ianuarie, anul 512, cel de al optzeci și nouălea an al vieții sale.